

УДК [76:929](477)

Т. О. НИКОЛАЄВА*

**ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧОГО ДОРОБКУ І. ДРЯПАЧЕНКА
В ПРАЦЯХ А. ТЕРЕЩЕНКА І Б. ЛИТОВЧЕНКА**

Подано інформацію про дослідників творчості українського художника і графіка І. К. Дряпаченка (1881–1936) – А. Терещенка і Б. Литовченка; використано документи ЦДАМЛМ України, які свідчать про важливу пошукову роботу дослідників у другій половині ХХ ст. задля вшанування пам'яті митця. Скореговано розбіжності у біографічній інформації про художника у різних авторів, які перейшли до мистецтвознавчих публікацій, присвячених І. К. Дряпаченку.

Ключові слова: художник Іван Кирилович Дряпаченко; живопис; графіка; А. Терещенко; Б. Литовченко; Д. Косарик.

В українському мистецтвознавстві постать художника-графіка Івана Кириловича Дряпаченка (1881–1936)¹ стала відома завдяки дослідникам А. Терещенку і Б. Литовченку. У середині ХХ ст. вони проводили довготривалі пошукові роботи задля виявлення документальної та усної інформації про митця, чие ім'я на той час існувало лише у пам'яті людей, котрі знали його особисто. Насамперед, це сам А. Терещенко, письменники О. Гончар, О. Юренко, Д. Косарик, художники К. Трохименко, П. Бучкін та ін.

А. Терещенко і Б. Литовченко підготували нариси, присвячені І. Дряпаченку, але вони не були опубліковані. Нині зберігаються у Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України (ЦДАМЛМ України)². Упродовж десятиліть обидва дослідники друкували статті про художника та надавали зібрану ними інформацію науковцям.

Нині відсутні монографічні студії, присвячені вивченню творчості І. Дряпаченка. Публікації, зокрема довідкові, містять неточності, зумовлені саме відсутністю в мистецтвознавчій літературі достовірних даних про художника. В архівних документах, що будуть розглянуті далі, теж зустрічаються помилки, а певна інформація потребує обережного ставлення.

Документи, зібрані та передані до ЦДАМЛМ України А. Терещенком, були розглянуті автором в окремій статті³. Однак аналіз творчого доробку Б. Литовченка виявив суттєві протиріччя при вивченні творчості І. Дряпаченка обома дослідниками, земляками художника.

---

* *Ніколаєва Тетяна Олександрівна* – старший науковий співробітник Центрального державного архіву зарубіжної україніки.

І. К. Дряпаченко. Флоренція. 1912.
дерево, олія, 22х28,5.

Анатолій Костянтинович Терещенко (1900 – поч. 1990-х) був учнем І. Дряпаченка. А. Терещенко народився на Полтавщині, жив і працював у Нових Санжарах, був науковим співробітником Української науково-дослідної станції бджільництва та вчителем біології. У 1920–1923 рр. він брав уроки малювання у Івана Дряпаченка⁴. Згодом А. Терещенко став художником, писав переважно пейзажі. У 1970-ті рр. його роботи експонувалися у Полтавському художньому салоні⁵.

Борис Павлович Литовченко народився у 1928 р., мешканець с. Ковалівка Черкаської обл., був вчителем образотворчого мистецтва. Він не знав Івана Дряпаченка особисто. В листі до художника А. Комашки 1968 р. Б. Литовченко писав: “З самого дитинства мене хвилювали твори Дряпаченка, це була своєрідна галерея, яку я відвідуючи кожну хату земляків художника, вивчав. Мені не вдалося вчитися у Дряпаченка (тоді мені було вісім років), але старших сестру і брата він вчив”⁶.

На початку 1960-х рр. шляхи двох дослідників перетнулися. У листах до письменника Д. Косарика у 1964–1965 рр. Б. Литовченко зазначав, що зустрівся з художником А. Терещенком, який написав нарис про І. Дряпаченка, але не зміг його опублікувати⁷. У видавництві “Мистецтво” А. Терещенку відмовили у публікації “у зв’язку з підго-

І. К. Дряпаченко. Світлячки. 1913.
полотно, олія, 64x84,5.

товкою великих ювілейних видань та монографій, присвячених провідним митцям України”. А за рік – “через перевантаженість видавництва більш потрібними виданнями [...] присвяченими 50-річчю Великого Жовтня”⁸. Б. Литовченко на початку 1960-х рр. неодноразово звертався до журналу “Художник”, але “товариши з редакції відмовчались і не поцікавились, що це за людина (Іван Дряпаченко)”. Тоді Б. Литовченко взявся за справу самотужки і у 1968 р. завершив свій нарис, присвячений митцю. Нарис був написаний на основі періодичних видань дожовтневого періоду та спогадів осіб, які знали художника⁹.

А. Терещенко присвятив науковим розвідкам п’ятнадцять років, вів листування з державними архівами, бібліотеками, музеями СРСР і Польщі, також використав розповіді старожилів с. Василівки, де народився художник, його родичів та власні спогади про вчителя¹⁰.

Обидва дослідники активно листувалися з художниками і письменниками СРСР задля виявлення відомостей про Івана Кириловича Дряпаченка і, в свою чергу, надавали зібрану ними інформацію всім, кого цікавила творчість художника. Одним із них був український письменник, літературознавець Д. Косарик (Коваленко)¹¹. У 1920-х рр. він бачив декорації сільських самодіяльних театрів Полтавщини, виконані І. Дряпаченком, які справили на нього велике враження¹². Пам’ять про митця спонукала Д. Косарика звернутися у 1958 р. з листом до мешкан-

ців с. Андруші з проханням розповісти про художника-односельчанина: “Треба писати про Івана Кириловича, як про яскравого талановитого декоратора в історії самодіяльних театрів Полтавщини”¹³. Незважаючи на те, що Д. Косарик надіслав листа не в те село (художник народився у с. Василівці), Б. Литовченко дізнався про цей лист, і з літа 1963 р. вони почали листуватися. У 1968 р. А. Терещенко отримав від Б. Литовченка статтю Д. Косарика, присвячену художнику¹⁴.

Для збереження творчої спадщини І. Дряпаченка та пам’яті про нього А. Терещенко і Б. Литовченко у 1960–1970-ті рр. займалися пошуком його робіт та редагуванням статей, присвячених майстру. У 1963 р. картина “Відпочинок (Гра у шахи)” (1913?) була виявлена Б. Литовченком у О. Кривоніс і подарована Полтавському художньому музею. Також Б. Литовченко передав туди етюд “Портрет батька” (1913), який раніше належав Д. Гордієнко, мешканці с. Василівка¹⁵. У 1970-ті рр. А. Терещенко відредагував статті та бібліографію, присвячену митцю, у словниках “Художники народів ССРСР” та “Художники ССРСР”¹⁶.

У 1981 р. була надрукована найбільша кількість статей про життя і творчість Івана Дряпаченка – за авторством А. Терещенка¹⁷, Б. Литовченка¹⁸ та ін. За пропозицією видатного українського письменника О. Гончара в журналі “Україна” була опублікована стаття В. Бабенка, присвячена художнику, яку А. Терещенко виправив на прохання редактора журналу¹⁹.

Як публікації, так і нариси А. Терещенка та Б. Литовченка відрізняються стилем подання. А. Терещенко у своєму нарисі виклав інформацію по-науковому чітко, супроводив її змістовною бібліографією, численними ілюстраціями та реєстром живописних і графічних робіт художника. Натомість нарис Б. Литовченка – це твір, написаний з використанням діалогів, до якого додається коротка бібліографія.

Звернемо увагу на найсуттєвіші розбіжності у працях двох дослідників, що стосуються творчості І. Дряпаченка і які згодом перейшли до публікацій інших авторів. Це важливо, оскільки місцезнаходження переважної більшості робіт художника невідоме і навіть відсутні їх репродукції. Що стосується біографічних даних про його народження, навчання у Московському училищі живопису, скульптури та архітектури (1898–1903) та Вищому художньому училищі (ВХУ) при Академії мистецтв у Петербурзі (1903–1911), то вони підтверджені фотокопіями офіційних документів²⁰ і розглядати їх немає потреби.

Б. Литовченко, розповідаючи про навчання Івана Дряпаченка у Київській рисувальній школі (1894–1898), говорив про великий вплив на нього М. Пимоненка. Б. Литовченко вважав, що картина І. Дряпаченка “Приїзд молодих” (1920, місце знаходження невідоме)²¹ за сюжетом нагадує “Весілля в Київській губернії” (1891) М. Пимоненка, а відповідно “Світлячки” (1913, НМЛ) – полотно “У вечорі на човні” М. Пи-

моненка²². Але ця інформація нічим не підтверджена. До того ж твір “Світлячки” Івана Дряпаченка має міфологічний сюжет із елементами античного декору. Натомість А. Терещенко, який у 1920–1923 рр. мав можливість бачити у митця ескізи і етюди: “Ярмарок”, “На гойдалці”, “Вечір”, “На жнивах”, “Зимовий день”, “З косовиці додому”, “З ярмарку”, вважає, що І. Дряпаченко тільки наслідував традиції С. Васильківського, К. Костанді, М. Пимоненка²³.

У своєму нарисі Б. Литовченко подає змістовний опис із зазначенням кольорів конкурсної картини І. Дряпаченка “Саломея” (1911, місце знаходження невідоме), за яку він отримав звання художника у ВХУ при Академії мистецтв у Петербурзі. Однак полотно “Саломея” відоме лише за чорно-білою репродукцією²⁴.

Далі Б. Литовченко наводить цитату українського живописця П. Носка (1885–1976), який в 1909–1916 рр. навчався в Академії мистецтв у Петербурзі: “В моїй пам’яті залишилися дві картини (Івана Дряпаченка): “Сінокіс” і “Збирання городини”²⁵. Однак полотно під назвою “Сінокіс” було створено майстром наприкінці його життя у 1932–1934 рр. у с. Василівці. Місце знаходження цієї роботи невідоме. Натомість “Інтенсивне збирання городини” (1915, місце знаходження невідоме) П. Носко дійсно міг бачити на XIII весняній виставці “Товариства художників” у 1916 р. Того ж року, за документами А. Терещенка, на Весняній виставці в залах Академії мистецтв експонувався етюд І. Дряпаченка під назвою “Косарі” (1915, місце знаходження невідоме)²⁶.

Також Б. Литовченко у своєму нарисі подає описи картин “По рогах” і “Повернення малоросійського косаря із жнив”²⁷. Вільне поводження з назвами картин було доволі розповсюдженим. Але у змістовному реєстрі живописних і графічних робіт І. Дряпаченка, який склав А. Терещенко, твори навіть з приблизними назвами відсутні.

У 1914 р. у Кременчуці відбулася Перша виставка картин, на якій, за інформацією, зібраною А. Терещенком, виставлялися дві роботи І. Дряпаченка – “Троянди” (1908, місце знаходження невідоме) та портрет невідомої “П. Д.” (1914, місце знаходження невідоме)²⁸. Б. Литовченко додає до них ще дві: “Хвора” і “Імеритинка”²⁹. Але твори за такими чи подібними назвами у реєстрі робіт художника, складеному А. Терещенком, відсутні.

Під час Першої світової війни з 1916 по 1917 рр. І. Дряпаченко перебував за призовом у складі особового воєнно-художнього загону “Трофейної комісії”. У 1917 р. з Кавказького фронту він повертається на Полтавщину до рідної Василівки³⁰. Бере участь у культурно-освітній роботі, у тому числі створює, за споминами письменника Д. Косарика, декорації для сільських самодіяльних театрів³¹. А. Терещенко вказує на неточності у статті Д. Косарика “Трагедія таланту”, яка присвячена

І. К. Дряпаченко. Вечір на Україні. 1920?
Картон, олія, 21x27,5

Івану Дряпаченку і зберігається у ЦДАМЛМ України. Ця стаття складається з двох умовних частин: спомини 1920–1930-х рр. і біографія майстра. А. Терещенко зазначав, що, по-перше, художник не палив, не складав вірші. По-друге, А. Терещенко вніс виправлення в спомини Д. Косарика 1920-х рр.: “довелося піти за дорученням голови волревкому М. П. Горбаня (“Рубана” – виправив А. Терещенко) до школи... розшукати учителів Дмитра Михнавського (“Михна” – виправив А. Терещенко) та Ліду Гофман, як організаторів нашої художньої самодіяльності”. Там у колишній земській школі Д. Косарик і побачив декорації, створені художником І. Дряпаченком³².

Що стосується Б. Литовченка, то він у своєму нарисі художньо описав полотно для театру, начебто створене митцем у 1922 р.: “Перед присутніми постала на увесь зріст картина історичного минулого українського народу на мотиви творів Т. Г. Шевченка”. Також Б. Литовченко стверджував, що з ініціативи Івана Кириловича Дряпаченка в школі с. І-ша Олександрівка була організована постійна картинна галерея із конфіскованих творів приватних зібрань князів Меретинських, Орловських і графа Капніста³³. Це виглядає досить дивно, оскільки саме завдяки родині Капністів тринадцятирічний Іван свого часу був направлений на навчання до Київської рисувальної школи³⁴.

Відповідно до нарису Б. Литовченка І. Дряпаченко листувався з М. Леонтовичем, спілкувався з В. Немировичем-Данченком, а також розповідав землякам про М. Горького, М. Заньковецьку, М. Садовського, М. Кропивницького, Л. Толстого, Ф. Шаляпіна³⁵. Щодо останнього – це дійсно могло бути. А. Терещенко припускав, що знайомство художника з оперним співаком відбулося у польської актриси оперети В. Кавецької (1875–1929), чий портрет І. Дряпаченко написав приблизно у 1911 р. Місце знаходження портрету невідоме. В нарисі А. Терещенка міститься багато ілюстрацій, в тому числі фотографія Ф. Шаляпіна та художників, де на першому плані чітко вимальовується постать Івана Кириловича Дряпаченка³⁶.

Б. Литовченко у своєму нарисі розповідав, що художник виконав портретні роботи: К. Маркса, Ф. Енгельса, Й. Сталіна, К. Цеткін, Н. Крупської, М. Калініна, С. Кірова і В. Леніна³⁷. Існування портрету В. Леніна підтверджував і А. Терещенко. Він зазначав, що у середині 1920-х Іван Дряпаченко створив роботу, де зображено Леніна під час відпочинку у садку, на фоні квітучого бузку. Він сидів за чайним столом, із газетою в руках та кішкою на колінах. Картина була надіслана на чергову художню виставку до Харкова. Однак комісія її не прийняла через “сентиментальність”³⁸. Щодо інших радянських діячів, то жодної згадки про них у документах А. Терещенка немає.

Розглянута вище інформація з нарису Б. Литовченка була опублікована ним невеликою статтею до 100-річчя від дня народження Івана Кириловича Дряпаченка³⁹. Стаття викликала подив А. Терещенка, який аналізував усі бібліографічні джерела, присвячені художнику. Він припускав, якщо відомості Б. Литовченка про зв'язки І. Дряпаченка з діячами мистецтва не підтверджені документально, то чи можна їх вважати достовірними, а не “тільки домішками одного лише уявлення вже не молодих сучасників художника або і самого автора статті”⁴⁰.

Щодо неточностей у біографії художника в книзі В. Рубан “Український портретний живопис другої половини ХІХ – початку ХХ століт-

І. К. Дряпаченко. Немовля з яблуком. 1923.
Папір, ол, 38x50.

І. К. Дряпаченко. Портрет Носоненка
Бориса Семеновича. 1926.
Полотно, олія, 42х53.

редактором⁴⁴.

Неточності є і в документах самого А. Терещенка. Вони зумовлені виключно часовими межами. Його наукові розвідки здійснювалися у 1950–1960-ті рр. У 1976 р. він передав документи до ЦДАМЛМ України. Але упродовж наступних десятиліть музейні колекції поповнилися невідомими йому роботами Івана Кириловича Дряпаченка. Наприклад, А. Терещенко подав детальну інформацію про полотно “Вечір біля озера (На озері)” (1915, місце знаходження невідоме). Але помилково вказав його ще і під назвою “Назустріч вечору”. Справа в тому, що тільки у 1978 р. картина І. Дряпаченка “Назустріч вечору” (1915, ДОХМ) надійшла з приватного зібрання родини Коганів (Ленінград) до Донецького обласного художнього музею. Тому стала відома її композиція і розмір. В атрибуції цього полотна брав участь А. Терещенко⁴⁵.

Щодо графіки І. Дряпаченка, то А. Терещенко вказує, наприклад, малюнок на папері кольоровими олівцями і сангіною “Генерала Коліванського піх. полку Д. Щербачова” (1916, Державний історичний музей (РФ)⁴⁶. Має місце помилка у прізвищі. На фотокопії малюнка зображено генерала Д. Г. Щербачова (1857–1932)⁴⁷.

У 1980-ті рр. Полтавський художній музей поповнився двома живописними роботами художника: “Портрет Максима Петровича Бордюги” (1922)⁴⁸ та “Портрет Ганни Мартинівни Миргородської” (1933–1934). За реєстром А. Терещенка портрет сільської вчительки Г. М. Миргородської був у приватній власності Л. Х. Миргородської⁴⁹. Інформація про портрет М. П. Бордюги у реєстрі робіт І. Дряпаченка відсутня.

тя”⁴¹, то А. Терещенко зазначав, їх не слід вважати помилкою В. Рубан, а відсутністю в літературі з образотворчого мистецтва достовірних даних, якими можна було б скористатися⁴². Непідтверджені дані про митця перейшли і до четвертого тому “Історії українського мистецтва” 2006 р.⁴³ Але слід зауважити, що саме завдяки В. Рубан ім’я українського художника і графіка І. Дряпаченка потрапило на сторінки мистецтвознавчих видань. Наприклад, у 1970-х рр. пропозиція А. Терещенка розмістити в “Історії українського мистецтва” дані про творчість І. Дряпаченка спочатку була прийнята, а потім відхилена

М. І. Горбань (племінниця художника) та її портрет виконаний І. К. Дряпаченко у 1920-ті рр., поруч А. Д. Дяченко, кременчуцький художник-графік завдяки якому на могилі І. К. Дряпаченка у 2007 р. було встановлено пам'ятник.

За сприяння вчителів Василівської середньої школи у 1970–1980-ті рр. до Кременчуцького краєзнавчого музею теж потрапляють твори художника⁵⁰ (три малюнки і сім живописних портретів останнього періоду творчості). Зрозуміло, що дані про надходження робіт І. Дряпаченка до Кременчуцького краєзнавчого музею у реєстрі, складеному А. Терещенком, відсутні, як і про картину І. Дряпаченка “Вулиця ввечері”. У 1985 р. полотно було подаровано Державному російському музею родиною Б. Окунева (Ленінград)⁵¹.

Поява робіт видатного митця на торгах колекційним живописом і антикваріатом припадає на початок 2000-х рр. У 2007 р. і 2009 р. Аукціонний дім “Корнерс” виставив на продаж дві роботи І. Дряпаченка: “Флоренція” (1912) та “Українка” (1931)⁵². За реєстром А. Терещенка, місце знаходження картини під назвою “Куточок Флоренції” (1912) невідоме⁵³. Полотно “Українка” в реєстрі відсутнє. Насправді на ньому художник зобразив у 1920-ті рр. свою племінницю Марію Іванівну Горбань.

Після раптової смерті Івана Кириловича Дряпаченка у 1936 р. (внаслідок нещасного випадку) родичі розпродали багато його творів⁵⁴. Тому, зрозуміло, що перелік зі ста двадцяти шести відомих живописних і сорока трьох графічних робіт майстра не є остаточним, але максимально ґрунтовно відображає творчий доробок художника.

Отже, аналіз багатолітньої діяльності А. Терещенка і Б. Литовченка для збереження пам'яті та мистецької спадщини художника-графіка

Івана Кириловича Дряпаченка дозволяє окреслити його творчий шлях. Однак, при цьому виявляє проблеми, які виникли під час дослідження творчості митця. Підбиваючи підсумки, зазначимо, що завдяки поста-тям А. Терещенка, Б. Литовченка та інших небайдужих до долі худож-ника І. Дряпаченка його ім'я у другій половині ХХ ст. було повернуто з небуття та вписано в історію українського мистецтва.

¹ *Дряпаченко* Іван Кирилович // Биобиблиографический словарь "Художники народов СССР": В 6 т. – М.: Искусство, 1976. – Т. 3. – С. 468.

² ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14; ЦДАМЛМ України, ф. 290, оп. 1, спр. 361.

³ *Николаєва Т.* Повернення з небуття (архівні документи про українського художника Івана Дряпаченка) // Архіви України. – К., 2013. – № 4 (286). – С. 143–155.

⁴ *Николаєва Т.* Повернення з небуття (архівні документи про українського художника Івана Дряпаченка) // Архіви України. – К., 2013. – № 4 (286). – С. 151.

⁵ *Терещенко А.* Митець з народу // Червоний прапор. – Нові Санжари, 1981. – № 97. – С. 2–3; *Ханко В.* Вшановано пам'ять визначного митця // Образотворче мистецтво. – К., 2007. – № 4. – С. 69.

⁶ *Литовченко Б.* Як згасав талант (І.К. Дряпаченко) // Старожитності. – К., 1993. – № 13–14. – С. 14–15; ЦДАМЛМ України, ф. 290, оп. 1, спр. 361, арк. 3.

⁷ Там само, ф. 513, оп. 1, спр. 1728, арк. 16, 23.

⁸ Там само, ф. 1144, оп. 1, спр. 18, арк. 94, 98.

⁹ Там само, ф. 513, оп. 1, спр. 1728, арк. 3–4.

¹⁰ Там само, ф. 1144, оп. 1, спр. 24, арк. 1; *Терещенко А.* Митець з народу // Червоний прапор. – Нові Санжари, 1981. – № 97. – С. 2; ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 6.

¹¹ *Косарик Дмитро* // Енциклопедія українознавства: У 10-х томах. – Париж; Нью-Йорк, 1954–1989. – Т. 3. – С. 1144.

¹² ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 72.

¹³ Там само, ф. 513, оп. 1, спр. 1251, арк. 1.

¹⁴ Там само, ф. 1144, оп. 1, спр. 13, арк. 1–6.

¹⁵ Там само, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 97–98.

¹⁶ Там само, ф. 1144, оп. 1, спр. 12., арк. 1–15; *Дряпаченко* Іван Кирилович // Биобиблиографический словарь "Художники народов СССР": В 6 т. – М.: Искусство, 1976. – Т. 3. – С. 468.

¹⁷ *Терещенко А.* Митець з народу // Червоний прапор. – Нові Санжари, 1981. – № 97. – С. 2–3.

¹⁸ *Литовченко Б.* Талант з народу // Культура і життя. – К., 1981. – № 65. – С. 3.

¹⁹ *Бабенко В.* Його зоря // Україна. – К., 1981. – № 35. – С. 12–13; *Гончар О.* Щоденники : у 3 т. / Олесь Гончар. – К. : Веселка, 2004. – Т. 2: (1968–1983) / [упоряд. В. Д. Гончар]. – С. 480; ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 11, арк. 7.

²⁰ *Николаєва Т.* Повернення з небуття (архівні документи про українського художника Івана Дряпаченка) // Архіви України. – К., 2013. – № 4 (286). – С. 145.

- ²¹ ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 103.
- ²² Там само, ф. 290, оп. 1, спр. 361, арк. 6.
- ²³ *Ніколаєва Т.* Повернення з небуття (архівні документи про українського художника Івана Дряпаченка) // Архіви України. – К., 2013. – № 4 (286). – С. 151.
- ²⁴ *Історія українського мистецтва. У 5-ти т. / НАН України ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, голов. ред. Г. Скрипник, ред. В. Рубан. – К., 2006. – Т. 4. – С. 430–431, 515, 553; І. Дряпаченко. Саломея // Нива. – СПб, 1912. – № 13. – С. 248.*
- ²⁵ ЦДАМЛМ України, ф. 290, оп. 1, спр. 361, арк. 10.
- ²⁶ Там само, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 100–101.
- ²⁷ Там само, ф. 290, оп. 1, спр. 361, арк. 9.
- ²⁸ Там само, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 91, 98.
- ²⁹ Там само, ф. 290, оп. 1, спр. 361, арк. 18.
- ³⁰ *Ніколаєва Т.* Повернення з небуття (архівні документи про українського художника Івана Дряпаченка) // Архіви України. – К., 2013. – № 4 (286). – С. 150–151.
- ³¹ ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 73.
- ³² Там само, ф. 1144, оп. 1, спр. 13, арк. 1–6.
- ³³ Там само, ф. 290, оп. 1, спр. 361, арк. 22, 23, 29.
- ³⁴ *Ніколаєва Т.* Повернення з небуття (архівні документи про українського художника Івана Дряпаченка) // Архіви України. – К., 2013. – № 4 (286). – С. 145.
- ³⁵ ЦДАМЛМ України, ф. 290, оп. 1, спр. 361, арк. 29.
- ³⁶ Там само, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 38, 168.
- ³⁷ Там само, ф. 290, оп. 1, спр. 361, арк. 25.
- ³⁸ ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 74.
- ³⁹ *Литовченко Б.* Талант з народу // Культура і життя. – К., 1981. – № 65. – С. 3.
- ⁴⁰ ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 11, арк. 35.
- ⁴¹ *Рубан В.* Український портретний живопис другої половини ХІХ – початку ХХ століття. – К. : Наук. думка, 1986. – С. 164–167, 213.
- ⁴² ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 12, арк. 31.
- ⁴³ *Історія українського мистецтва. У 5-ти т. / НАН України ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, голов. ред. Г. Скрипник, ред. В. Рубан. – К., 2006. – Т. 4. – С. 430–431, 515, 553.*
- ⁴⁴ *Ніколаєва Т.* Повернення з небуття (архівні документи про українського художника Івана Дряпаченка) // Архіви України. – К., 2013. – № 4 (286). – С. 145.
- ⁴⁵ *Донецький обласний художній музей, інв. № Ж-1371; ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 58, 99; І. К. Дряпаченко. На озері // Искусство. – СПб, 1916. – № 1–2. – С. 27.*
- ⁴⁶ ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 112.
- ⁴⁷ ЦДАМЛМ України, ф. 290, оп. 1, спр. 361, арк. 41.
- ⁴⁸ *Полтавський художній музей, інв. № НД/Ж-143.*
- ⁴⁹ ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 104.
- ⁵⁰ *Ханко В.* Вшановано пам'ять визначного митця // Образотворче мистецтво. – К., 2007. – № 4. – С. 69.
- ⁵¹ *Государственный русский музей : Каталог: В 15 т. – СПб.: Palace Editions, 2000. – Т. 9: Г–К. – С. 86.*

⁵² *Каталог* Аукціонного дома “Корнерс” № 4 от 22.12.2007. – С. 54; Там само, № 10 от 23.05.2009. – С. 32.

⁵³ ЦДАМЛМ України, ф. 1144, оп. 1, спр. 14, арк. 95.

⁵⁴ *Ніколаєва Т.* Повернення з небуття (архівні документи про українського художника Івана Дряпаченка) // *Архіви України.* – К., 2013. – № 4 (286). – С. 153.

Представлена інформація об дослідателях творчості українського художника і графіка І. К. Дряпаченко (1881–1936) – А. Терещенко і Б. Литовченко. В статті використані документи ЦГАМЛІ України, які свідчать про важку пошукову роботу, проделану дослідниками во другій половині ХХ в. для увековечування пам'яті художника. Обращено увагу на розбіжності в біографічній інформації про І. К. Дряпаченко у різних авторів, які перешли в мистецтвознавчі публікації, присвячені йому.

Ключевые слова: художник Іван Кириллович Дряпаченко; живопись; графіка; А. Терещенко; Б. Литовченко; Д. Косарик.

Information on researchers of the creative work of the Ukrainian artist and graphic I. K. Dryapachenko (1881–1936) – A. Tereshchenko and B. Lytovchenko is given in the article. Documents of CSAMLA of Ukraine are used in the article. They indicate an important research work, done by them in the second half of the 20th century to commemorate the artist. However, differences in biographical information about the artist by various authors went over art criticism publications on I. K. Dryapachenko.

Key words: artist Ivan Kyrylovych Dryapachenko; painting; graphic arts; A. Tereshchenko; B. Lytovchenko; D. Kosaryk.